

Forfatter: Heiberg, Johanne Luise

Titel: 1. Del : 1812-42

Citation: Heiberg, Johanne Luise: "1. Del : 1812-42", i Heiberg, Johanne Luise: *1. Del : 1812-42*, udg. af AAGE FRIIS ; ELISABETH HUDE ; ROBERT NEIENDAM ; JUST RAHBEK , 1944, s. 53. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-heibfr05val-shoot-idm139983404640624.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: 1. Del : 1812-42

MIN FØRSTE INDTRÆDELSE I SELSKABSLIVET.

Mine smaa Declamationsnumre, Udførelsen af Trine og andre Barneroller skaffede mig en Ven, som til sin Død bevarede sit Venskab for mig. Dette var Commandeur Wulff, Chef for Søcadetacademiet, Shakespeares Oversætter. Skuespiller Rosenkilde kom en Dag og sagde, han vilde føre mig ud til en Familie, som meget ønskede at gjøre mit Bekjendtskab. Da mine Forældre hørte, hvem det var, bleve de meget smigrede herover og gavede mig Lov til at gaa med. Saa vel Commandeuren som hans Frue og Datter overøste mig med Venlighed og indbødte mig kort efter til et Middagselskab. Dette var første Gang, jeg kom til en større Dinér. Jeg gøs for at komme til at gjøre noget Upassende og turde ikke foretage mig Noget eller nyde Noget af det rigt besatte Bord, forinden jeg saae, hvorledes Andre af Selskabet bare sig ad dermed. Denne Følelse af Uvidenhed med Hensyn til Selskabslivet og min store Paapasselighed gjorde, at jeg virkelig intet Upassende eller Forkert foretog mig, saa at jeg bagefter hørte mit nette og dannede 54 Væsen rose af Husets Folk og af de Fremmede, der havde været tilstede hin Middag, og som forundrede sig over, at jeg, der jo ikke havde haft Leilighed til at udvikle mig i denne Retning, bar mig ad som en lille Dame. Bevidstheden om min Ukyndighed havde gjort mig forsigtig og varsom, og min naturlige Ydmyghed bødede paa Resten. Denne Familie viste mig i mange Aar den største Kjærlighed og Opmærksomhed, og næsten ved enhver Festlighed i deres elegante Hus var jeg indbudet og endnu oftere i deres mindre Kredse. Ideligt kom smaa Billetter fra Wulff, skrevne som til en kjær Datter. Efter at være kommet der i Huset i flere Aar hændte der sig en Aften en forunderlig Scene. Husets Omgangskreds var af det saakaldte høiere og finere Selskab, egentlig Hofcirkelen fra Frederik den Sjettes Hof. En Aften skulde Wulffs have en af deres store Soiréer! jeg blev indbudet og kom. I den store, oplyste Sal sad alle Damerne, som Brug var, i en Halvkreds, Herrerne gik omkring. Ved min Indtrædelse kom Vært og Værtinde imod mig paa deres sædvanlige venlige Maade, og Fruen anviste mig en Plads i hin Damerække. Jeg kom til at sidde ved Siden af en af Kjøbenhavns bekjendte Damer, bemærket for sit Toilette - om end dette nærmest var, hvad der i et fransk Stykke betegnes som Bomuldsfløil - men tillige bekjendt for at være en taktløs og ingenlunde godmodig Gaas. Denne Dame blev saa ubehagelig berørt ved, at min Ringhed kom hende saa nær, at hun øieblikkeligt reiste sig op og forlod Damerækken, idet hun temmelig klart gav tilkjende, at min Nærhed var Grunden hertil. Jeg med mit ømfindtlige Sind forstod strax, at min Nærværelse i denne fornemme Kreds havde stødt hende. Blodet foer mig til Hovedet og til Hjertet - men i samme Øieblik kom Værtinden og med hende næsten alle Damerne og Herrerne, der Alle havde bemærket Damens Adfærd, hen til mig og gjorde mig en Kur, som paa den ene Side forhøiede min Forlegenhed, men paa den anden hjalp paa den Ydmygelse, jeg følte. J. L. Heiberg, der ligeledes var indbudet, kom netop ind ad Døren i det Øieblik, da Alle flokkedes omkring mig. Han ytrede nogle Dage efter: "De saae ud forleden hos Wulffs som en ung Fyrstinde, hvem Alle bragte deres Hylding." Ikke da, men en Del Aar efter, fortalte jeg ham Aarsagen til denne Hylding. Inden jeg hin Aften tog bort, bad Fru Wulff mig paa det Indstændigste at komme og spise hos dem næste Middag. Forbløffet slog hun paa det Passerede og sluttede med at sige: "Jeg lover Dem, at De aldrig mere skal træffe sammen med denne Dame hos os," og forsikrede mig, at Alle havde takket hende og Wulff, fordi de havde givet dem Leilighed til at gjøre mit Bekjendtskab. Men forunderligt gaar det ofte til i Verden. Samme Dame, der hin Aften stødtes over at være i Selskab med en lille beskeden Pige, har senere ofte gjort sig al Umage for at komme i nærmere Berøring med mig, naturligvis uden Nytte.

55

I dette Hus kom jeg nu ideligt, baade i de smaa og store Selskaber, og det kunde ikke være uden Indflydelse paa min selskabelige Dannelse at komme i Berøring med saa mange og saa forskellige Mennesker, som her forsamledes. Iblandt de mange Fester, som jeg her deltog i, havde man ogsaa, nogle Aar senere, i Julen arrangeret en, hvor vi skulde spille Comedie. Der blev givet Holbergs "Julestue" og et lille fransk Stykke, som Heiberg havde oversat for Theatret, og hvori han her hos Wulffs selv udførte en Hovedrolle. Stykkerne bleve spillede af Husets Omgangsvener, Herrer og Damer. Blandt dem, som deltog deri, var jeg den eneste, hvis Fag det var at udøve Skuespilkunsten; og jeg var - uden al paatagen Beskedenhed - den Sletteste af dem Alle; og det var ikke saa forunderligt. Det er en egen uhyggelig Følelse at lege med det, som man er vant til at betragte med største Alvor. Men for at denne Alvor kan indtræde, maa der først og fornemmelig være en uoverstigelig Kløft imellem Publikum og Skuespilleren; det er den, som Lamperækken tilveiebringer paa et Theater; den adskiller disse to Verdener, den virkelige og den ideale, og det er derfor ret betegnende, at medens den ideale straalere i fuld Belysning, holdes den virkelige i Dunkelhed under Fremstillingen og træder saaledes i Skygge for hin. I den private Comedie ere begge lige meget oplyste, og det Mystiske, som der altid er ved et samlet, ubekjendt Publikum, er tilintetgjort, og hermed er Illusionen forstyrret. Jeg har derfor aldrig kunnet fatte Muligheden af at give løsrevne Scener tilbedste for Venner og Bekjendte; slige private Oprin have altid været mig imod og forekommet mig uværdige - ja, jeg gaar saa vidt at paastaa, at det aldrig vil falde en virkelig Kunstner med Følelse for sin personlige Værdighed ind at nedlade sig til dette Lefleri, der røber baade Mangel paa Blufærdighed og Ringeagt for den Kunst, hvis Udøvelse man har gjort til et alvorligt Studium. Min pinlige Følelse hin Aften var mig derfor en Lærdom, som gjorde, at jeg aldrig oftere deltog i slige Lege.

Contrasten mellem disse Omgangsvener og mit uhyggelige Hjem traadte paa en skærende Maade frem for mig, naar jeg traadte ind i vor Dagligstue, og Overgangen forøgede min Melancholi, der nu var større end nogensinde. De ulyksalige Scener mellem mine Forældre tiltog snarere end aftog. Mit Forhold til Herman trykkede mig mere og mere, jo ældre jeg blev. At jeg kom i Berøring med saa mange Mennesker, gjorde ham mistroisk og skinsyg i altid høiere Grad. Han bebreidede mig, at jeg Intet havde tilovers for ham, at jeg aldrig blev glad, naar han kom, og han forlod mig som oftest usigelig bedrøvet. Naar han gik, og jeg da, som engang var Skik, skulde følge ham ud, havde vi her Afskedsscener, som jeg endnu med Gysen gjenkalder i min Erindring. Grædende styrtede han for det meste bort, og grædende gik jeg ind og satte mig i mit triste Hul, hvor jeg hundrede Gange om Dagen 56 ønskede mig Døden. Jeg faldt nu hen i en saadan Sløvhed og Ligeegyldighed, at det næsten var umuligt at faa mig til at klæde mig paa; indhyllet i et stort Shawl satte jeg mig hen og grublede over mine ulykkelige Forhold, uden at jeg øinede Muligheden af, at dette nogensinde kunde blive anderledes.